

Suomi, jonka haluamme 2050

– Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus

Visio: Luonnon kantokyvyn rajoissa hyvinvoiva Suomi

"Vuonna 2050 Suomessa jokainen ihminen on arvokas yhteiskunnan jäsen. Suomi on hyvinvointiyhteiskunta, joka luo perustan ja edellytykset **kaikkien** kansalaisten, yhteisöjen ja yritysten **kestävälle toiminnalle**. Luonnon kantokykyä ei ylitetä ja luonnonvaroja käytetään kestäväällä tavalla. Suomi edistää rauhaa, tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta sekä tarjoaa käytännöllisiä ja kestäviä ratkaisuja maailman ongelmiin."

Elämme maapallonlaajuista suurta muutosta, jonka keskeisenä syynä on maapallon väestön ja aineellisen kulutuksen kasvu. Muutoksen hallinta edellyttää määrätietoista yhteisiä toimia seuraavina vuosikymmeninä. Maailmanlaajuisesti tarkasteltuna ekologiset riskirajat on ylitetty ainakin luonnon monimuotoisuuden, ilmastonmuutoksen sekä typen kierron osalta. Äärimmäisessä köyhyydessä elää yli miljardi ihmistä ja vielä suurempi määrä on ilman riittävää toimeentuloa, sähköä ja ruokaa. Suomen kansallisia haasteita kestäväälle kehitykselle ovat hyvinvointivaltion turvaaminen ikääntyvässä yhteiskunnassa, suuri materiaalikulutus ja hiilidioksidipäästöt, joka toisen luontotyypin uhanalaisuus, talouden kestävyysvaje ja tuotantorakenteen muutosarvonluon, ti sekä hyvinvointivaltion turvaaminen kasvihuonekaasupäästöt, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä kestävä, oikeudenmukainen ja tehokas luonnonvarojen käyttö.

Kestävä kehitys on välttämättömyys, joka jonka saavuttamiseksi on tehtävä edellyttää nykyistä huomattavasti tiiviimpää ja laajempaa yhteistyötä niin hallinnon, järjestöjen, yritysten, tutkijoiden kuin kansalaisten kesken. Kysymys on ihmiskunnan yhteisestä oppimisen prosessista, jonka päämääränä on kulttuurinen muutos kestäväen tulevaisuuden yhteiskuntaan ja maailmaan. Tarvitsemme yhteisesti hyväksytyjä päämääriä ja tavoitteita sekä sitoutumista niiden toteuttamiseen kunkin oman erityisosaamisen ja edellytysten pohjalta. Vain siten voimme hyödyntää muutosten tuomat mahdollisuudet parhaalla mahdollisella tavalla.

Meidän on kannettava vastuumme maailmanlaajuisen kestäväen kehityksen sitoumusten kansallisesta toimeenpanosta sekä luotava paikallisia ja innovatiivisia ratkaisuja. Kestäväen kehityksen edistäminen konkreettisesti vaatii:

- yhteistä tahtoa ratkaista ongelmat,

Kommentti [u1]: Teknologiatell. & EK & WWF

Kommentti [u2]: Akatemia

Kommentti [u3]: Akava & OAJ

Kommentti [u4]: Akatemia,

- ymmärrystä, ja osaamista, ja jatkuva oppimista,
- vastuunottajia, muutoksen tekijöitä, johtajia ja edelläkävijöitä,
- arvojen ja asenteiden uudistumista,
- tehokkaampaa ja tiiviimpää yhteistä toimintaa ja yhteiskunnallista ohjausta sekä
- vaikuttavampia toimintatapoja.

Kommentti [u5]: Akava & OAJ

Kommentti [u6]: Vapaa sivistystyö

Kommentti [u7]: Akava & OAJ

Kommentti [u8]: Akatemia

Näihin tarpeisiin vastaamiseksi me, Suomen kestävän kehityksen toimikunnan jäsenet, sitoudumme kestävän kehityksen edistämiseen ja kutsumme kaikki toimijat ja kansalaiset mukaan yhteiseen yhteiskuntasitoumustyöhön.

Yhteiset tavoitteemme

Jotta vuoden 2050 visio toteutuisi, on Suomessa keskityttävä seuraavien tavoitteiden edistämiseen. Tavoitteet tarkastelevat kestävästä kehitystä ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnin, terveen ja kestävän talouden sekä kestävien elämäntapojen edistämisen näkökulmasta. Niiden muodostamisessa on pyritty ottamaan huomioon kestävän kehityksen periaatteet: globaali vastuu, sukupolvet ylittävä ajattelu, luonnon kantokyvyn rajallisuus, yhdessä tekeminen sekä tietojen ja taitojen luova käyttö. Periaatteet on kuvattu tarkemmin jäljempänä.

HUOM! Esitetyt mittarit ovat ideoita. Varsinaisen ehdotuksen mittareista tekee Kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeristö indikaattoriverkoston asiantuntijoiden tuella.

Tavoite

1. Yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvinvointiin

Kaikille yhteiskunnan jäsenille taataan mahdollisuudet hyvään terveyteen, koulutukseen ja työllistymiseen. Ylläpidämme korkeaa koulutustasoa ja yleissivistystä sekä edistämme sosiaalista liikkuvuutta. Vähennämme eriarvoisuutta turvaamalla riittävän toimeentulon ja perusturvan. Kiinnitämme erityistä huomiota lasten ja nuorten hyvinvointiin. Varmistamme kaikille yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset hyvinvointipalvelut. Tuemme kulttuuristen oikeuksien toteutumista ja vahvistamme kestävästä kehitystä tukevia kulttuuriarvoja.

Kommentti [u9]: Soste

Kommentti [u10]: STTK & SAK

Vaikutamme osaltamme siihen, että äärimmäinen köyhyys saataisiin poistettua ja syrjiintää vähennettyä maailmasta. Täytämme kehitysyhteistyösitoumuksemme.

Kommentti [u11]: Kultt perintö kasv seura + OKM

Kommentti [u12]: KEPA

Kommentti [u13]: UM

2. Osallistuvien kansalaisten yhteiskunta

Vahvistamme demokratiaa ja kaikkien tasa-arvoisia mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämäänsä ja yhteisiin asioihin. Erityisesti tuemme nuorten yhteiskunnallista osallistumista. Vahvistamme hallinnon läpinäkyvyyttä: avoin ja julkinen tieto lisää kansalaisten luottamusta ja mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin. Edistämme kulttuurista aktiivisuutta, monimuotoisuutta ja suvaitsevaisuutta, jotta myös kaikki kansalaiset, myös eri vähemmistöt, voivat osallistua täysipainoisesti yhteiskunnan kehittämiseen.

Kommentti [u14]: OKM

Osallistumme aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja turvallisuuden, ihmisoikeuksien sekä kestävä kehityksen edistämiseksi.

3. Työtä kestävästi

Muutos kohti kestävämpää taloutta toteutetaan muun muassa työpaikkoja lisäämällä ja työn tuottavuutta, tuoksellisuutta ja laatua parantamalla. Tavoitteenamme on korkea työllisyysaste. Edistämme vihreän talouden työpaikkojen syntyä. Kehitämme koulutus- ja sosiaaliturvajärjestelmiä muuttuvien osaamis-, työmarkkina- ja toimeentulotarpeiden mukaisesti. Tuemme nuorten työllistymistä, valjastamme maahanmuuttajien osaamisen ja avaaamme väyliä osatyökykyisten osallistumiseen työelämään. Edistämme yrittäjyyttä ja innovaatioita sekä kehitämme palvelusektoria. Edesautamme teollisuuden uusiutumista, jotta saamme lisää korkean jalostusarvon ja tuottavuuden työpaikkoja. Parannamme työelämän laatua lisäämällä työntekijöiden mahdollisuuksia vaikuttaa työnsä ja työympäristönsä kehittämiseen sekä luomalla mahdollisuuksia joustaviin työtapoihin ja työaikajärjestelyihin.

Kestävä kehitys otetaan osaksi kaikkien alojen koulutusta ja elinikäistä oppimista.

Kommentti [u15]: OKM

45. Hiilineutraali yhteiskunta

Tavoitteenamme on hiilineutraali yhteiskunta, johon pääsemiseksi toteutamme kansallista tiekarttaa¹ kohti vuotta 2050. Keskeisiä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi ovat energiatehokkuuden nostaminen, ja uusiutuvien energiamuotojen osuuden kasvattaminen, vähähiilisen teollisuuden ja energiantuotannon kehittämisen käytön tehostaminen.

Kehitämme älykkäitä ja monimuotoisia rakenteita, kuten liikenne- ja energijärjestelmiä, jotka mahdollistavat ja edistävät uusiutuvien energiamuotojen käyttöä ja energian säästöä sekä kannustavat kotitalouksia vaikuttamaan vähentämään energiankulutustakseensa. Panostamme innovatiivisten energiateknologioiden ja muotojen kehittämiseen ja uuteen liiketoimintaan.

Kommentti [u16]: Kepa

Kommentti [u17]: STTK & SAK

Kommentti [u18]: SAK & STTK

Kommentti [u19]: LVM

Kommentti [u20]: EK

Kommentti [u21]: TVO

Kommentti [u22]: Kuntaliitto

Kommentti [u23]: Kuntaliitto

Kommentti [u24]: WWF

Kommentti [u25]: Akatemia

Kommentti [u26]: Ymp kasvatuksen seura

75. Luonnonvarojen kantokyvyn huomioivat elämäntavat

kulutus

Vähennämme luonnonvarojen kulutusta kestävälle ja maailmanlaajuisesti kestäväille reilulle tasolle vuoteen 2050 mennessä². Tavoitteen saavuttamiseksi lisäämme resurssitehokkuutta ja edistämme uusiutumattomien materiaalien kierrätystä ja suljettuja materiaalin kiertoja. Panostamme siihen, että kuluttajat ja yritykset pienentävät omaa ekologista jalanjälkeään. Teemme kuluttajien luonnonvarojen säästävät valinnat asumisessa, liikenteessä ja ruokailussa mahdollisimman helpoiksi ja kannattaviksi. Ohjaamme yrityksiä ja yhteisöjä tarjoamaan kuluttajille tuotteita ja palveluita, jotka on tuotettu kestävästi. Vahvistamme toiminnassamme kestäviä valintoja arvostavia asenteita. Tuemme aineettomaan kulutukseen perustuvia elämäntapoja sekä niitä tukevia palveluja.

Kommentti [u27]: TEM

64. Kestävät yhdyskunnat ja paikallisyhteisöt

¹ Vuoteen 2050 tähtäävän vähähiilisen tiekartan valmistelu on käynnistynyt keväällä 2013 työ- ja elinkeinoministeriön johdolla.

² Tämän lauseen loppuosan muotoilusta ('maailmanlaajuisesti reilulle tasolle...') ei ryhmässä saavutettu yksimielisyyttä, vaan osa jäsenistä vastusti kyseistä muotoilua.

Luomme kestäviä ja turvallisia yhdyskuntia, joissa työpaikat, asuminen, monipuoliset palvelut, kestävät liikennejärjestelmät, tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen sekä viheralueet tukevat taloudellista, sosiaalista ja ympäristön hyvinvointia. Vahvistamme paikallisyhteisöjä kehittämällä yhteisöllisen oppimisen ja muutoksen tekemisen mahdollistavia kohtaamispaikkoja, toimintamalleja ja paikallista päätöksentekoa, jotta asukkailla on mahdollisuudet luoda viihtyisiä ja terveellisiä elinympäristöjä. Vähennämme liikennetarvetta, lisäämme etätyöjärjestelyjä sekä vahvistamme verkko-yhteyksiä ja sähköisiä palveluita viestintää. Varaudumme muuttuviin ilmasto- ja vesioloihin ja edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista paikallisesti.

Kommentti [u28]: LVM

Kommentti [u29]: Vapaan sivistystyön

7.6. Resurssiviisas talous

Suomi ja suomalaiset edistävät ja tarjoavat kestäviä ja kilpailukykyisiä ratkaisuja kansallisesti ja globaalisti. Lisäämme resurssitehokkuutta ja luonnonvaratuottavuuden moninkertaistavia liiketoimintamalleja sekä kokeiluja. Kasvava osuus talouden lisäarvosta syntyy sektoreilla, joiden kyky tuottaa lisäarvoa on vain vähäisessä määrin riippuvaista luonnonvarojen kulutuksesta. Yrityksemme ovat maailmanlaajuisesti arvostettuja yhteiskuntavastuullisessa liiketoiminnassa.

Viisas resurssien ja avoimen tiedon hyödyntäminen on yritysten ja yhteisöjen kilpailuetu sekä perusta ympäristöliiketoiminnalle. Suomi tarjoaa maailman parhaimmat testimarkkinat ja toimintaympäristön ympäristöinnovaatioille ja kestäväälle taloudelle kasvulle. Panostamme erityisesti puhtaaseen teknologiaan, korkeatasoiseen tutkimukseen, biotalouteen ja uusiutuvaan energiaan sekä aineettomien palvelujen ja tuotteiden kehittämiseen ja tuottamiseen.

Kommentti [u30]: LVM

Kommentti [u31]: KELA

8. Luontoa kunnioittava päätöksenteko

Kasvatamme luonnon monimuotoisuuden arvostusta ja lisäämme tietoisuutta sen merkityksestä, jotta hallinto, kunnat, yritykset ja kansalaiset huomioivat sen päätöksenteossa ja toiminnassaan. Tavoitteena on

Kommentti [u32]: Ymp kasvatuksen seura

Luonnonarvot otetaan huomioon päätöksenteossa ja taloudellisessa toiminnassa, jotta luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysähtyminen vuoteen 2020 mennessä.

Vahvistamme luonnon monimuotoisuutta ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä edistävää taloudellista ohjausta. Lisäämme ymmärrystä ekosysteemipalveluiden merkityksestä hyvinvoinnille. Poistamme tai suuntaamme uudelleen ympäristön kannalta haitallisia kannustimia ottaen huomioon sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuuriset olosuhteet. Edistämme tieteellisen tutkimustiedon käyttöä päätöksenteon tukena. Kasvatamme tietoisuutta luonnon monimuotoisuuden merkityksestä, jotta hallinto, kunnat, yritykset ja kansalaiset huomioivat sen toiminnassaan. Vahvistamme luonnon monimuotoisuutta ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä edistävää taloudellista ohjausta. Poistamme tai suuntaamme uudelleen ympäristön kannalta haitallisia yhteiskunnan kannustimia ottaen huomioon sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuuriset olosuhteet.

Kommentti [u33]: YM lisäys 11.11.

Kommentti [u34]: POIS yhteiskunnan 11.11.

Kommentti [u35]: OKM

Kommentti [u36]: Ymp kasvatuksen seura

Kestävän kehityksen periaatteemme

Globaali vastuu

Toimintamme vaikutukset ulottuvat pitkälle maamme rajojen ulkopuolelle. Maailman haasteet ovat myös Suomen haasteita ja meillä on mahdollisuus ottaa edelläkävijän rooli yhteisten ongelmien ratkaisemisessa. Globaalin vastuun kantaminen edellyttää oikeudenmukaisuutta: Suomen on varmistettava toiminnallaan myös muiden mahdollisuudet kestävään kehitykseen ja sitä kautta turvallisuuteen ja rauhaan.

Ylisukupolvinen ajattelu

Toimintamme vaikutuksia on arvioitava pitkälle tulevaisuuteen. Sen sijaan, että edistäisimme lyhyen aikavälin intressejä, tarkastelemme päätöstemme vaikutuksia yli tulevien sukupolvien. Sukupolvet ylittävä näkökulma edellyttää laajojen kokonaisuuksien hallintaa, ratkaisujen keskinäisten vaikutuksien ymmärtämistä sekä vastuunottoa.

Luonnon kantokyvyn rajallisuus

Maapallon elämää ylläpitävien järjestelmien hyvinvointi on ihmisten hyvinvoinnin edellytys. Ihmisten määrä kasvaa, jolloin henkeä kohti käytettävissä olevat luonnonvarat vähenevät ja kulutus lisääntyy. Luonnon järjestelmien kyky tuottaa ja ylläpitää ihmisten ja muiden lajien hyvinvoinnille elintärkeitä toimintoja on vaarantunut. Toimintamme on sopeutettava luonnon uusiutumis- ja kantokyvyn rajoihin, jotta voimme turvata ihmiskunnan hyvän elämän mahdollisuudet myös tulevaisuudessa.

Kommentti [u37]: WWF

Yhdessä tekeminen

Kestävän kehityksen toteuttamiseen tarvitaan kaikkia. Jokaisella on oltava valmius kestävien valintojen tekemiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Suomessa asioista kyetään sopimaan yhdessä ja voidaan luottaa yhteiskunnan toimivuuteen. Koko elämänkaaren läpi kantava hyvinvointi ja perusturva luovat perustan kestäväälle yhteiskunnalle.

Tiedot ja taidot luovasti käyttöön

Tutkimus luo perustan yhteiskunnan sekä ihmiskunnan suurten haasteiden ratkaisemiselle.

Kommentti [u38]: OKM

Osaamisen, tiedon, taidon ja luovuuden yhdistäminen on viisaan ja pitkäjänteisen tekemisen edellytys. Tarvitsemme sekä kokemusperäisen että tieteellisen tiedon avoimuutta ja jatkuvaa kehittämistä. Kestävien ratkaisujen löytäminen edellyttää jo olemassa olevaan tietoon ja taitojedon tulee hyödyntää nykyistä tehokkaammin kestävien ratkaisujen löytämiseksi sekä yhteistyötä. Yhteistyö, Aaloitteellisuus, kokeileminen ja erehtyminen ovat edellytyksiä uusien ratkaisujen löytymiselle.

Kommentti [u39]: OKM

Toimenpidesitoumusten solmiminen ja tavoitteiden seuranta

Muotoiltu: Fontti: Ei Kursivoitu

Muotoiltu: Normaali

Toimenpidesitoumukset

Tässä asiakirjassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi solmitaan hallinnonalojen ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden, kuten yritysten, kuntien, järjestöjen, oppilaitosten ja paikallisten toimijoiden toimenpidesitoumuksia. Toimenpidesitoumuksilla yhteiskunnan toimijat sitoutuvat omalta osaltaan edistämään tavoitteiden toteutumista. Toimenpidesitoumukset tähtäävät 5–10 vuoden aikana toteutettaviin konkreettisiin toimenpiteisiin, toimintatapojen muutoksiin ja innovatiivisiin kokeiluihin, jotka edistävät yhteisesti sovittuja tavoitteita. Toimijat voivat osallistua konkreettisilla sitoumuksilla kaikkiin tai vain osaan yhteisistä tavoitteista.

Toimenpidesitoumuksien keräämisestä huolehtii kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeristö. Kaikki sitoumukset ovat nähtävillä toimikunnan verkkosivustolla.

Toimijoiden mukaan kutsuminen Yhteiskuntasitoumuksen levittäminen

Monien toimijatahojen tavoittamiseksi ja sitoumustyön levittämiseksi mahdollisimman laajalle, laaditaan suunnitelma siitä, miten (toimintatavat, aikataulut) eri tahojen kanssa edetään. Kestävän kehityksen toimikunta ja pääsihteeristö edistävät aktiivisesti yhteiskuntasitoumuksen toteutumista muun muassa tuomalla osapuolia yhteen neuvottelemaan tarvittavista toimenpiteistä ja siitä, mitä vastuita ja tehtäviä eri tahot ottavat edistääkseen.

~~Sitoumusprosessi laajentaa TEM:n ja Tekesin käynnistämää Lupaus-prosessia, jonka päämääränä on yhdistää julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimenpiteet Suomen kestävän talouden edistämiseksi. Jatkossa nämä kaksi prosessia kytkeytyvät toisiinsa yhteisen toiminnan kautta.~~

Yhteiskuntasitoumuksen seuranta

Suomen kestävän kehityksen toimikunta edistää ja seuraa yhteiskuntasitoumuksen toteutumista.

Yhteisten tavoitteiden sekä yksittäisten toimenpidesitoumusten toteutumista seurataan vaikuttavuus- ja seuranta-indikaattoreiden avulla jatkuvasti ja ajantasaisesti.

Yhteiskuntasitoumuksen tilannetta seurataan lisäksi vuosittain järjestettävissä tilaisuuksissa.

[Vaikuttavuusindikaattorit on esitetty liitteessä 1.](#)

Yhteiskuntasitoumuksen suhde muihin ohjelmiin ja strategioihin

Muotoiltu: Fontti: Kursivoitu

Muotoiltu: Otsikko 1

Muotoiltu: Fontti: Ei Lihavoitu

[Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus toimii pitkän aikavälin tavoitekehikkona ja politiikkajohdon mukaisuuden välineenä eri hallinnonalojen strategia- ja ohjelmatyölle.](#)
[Tulevaisuusselonteon kanssa se tukee tulevaisuuskaustien ja tulevien hallitusohjelmien tavoiteasettelua. Yhteiskuntasitoumus on kansallinen tulkinta siitä, mitä kestävä kehitys on käytännössä.](#)

